

Kestävän ja turvallisen liikkumisen ohjauksen työkalupakki 2. asteen koulutukseen

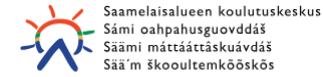
Työkalupakki sisältää 20 erilaista liikenneturvallisuuden ja kestävän liikkumisen toimintamallia, joita opettajat voivat hyödyntää osana 2. asteen opetusta.

Hankkeessa mukana

ROVALA-OPISTO

KEMINMAA

Pello

RAHUA

SODANKYLÄ

Toimintamallikorttien aiheet

Laadituista toimintamallikorteista 15 liittyy liikenneturvallisuuteen ja viisi kestävään liikkumiseen. Liikenneturvallisuuden toimintamallikortit on jaettu neljään alakategoriaan, joita ovat tarkkaamattomuus, matemaattiset laskutehtävät, käyttäytymiseen vaikuttaminen ja muut liikenneturvallisuusteemaiset oppituntisisällöt.

Liikenneturvallisuuden toimintamallikortit

Tarkkaamattomuus

1. Tarkkaamattomuustehtävät
2. Tarkkaamattomuusvideot
3. Ajatuksiani tarkkaamattomuudesta liikenteessä
4. Kiperä kävely – kännykän käyttö ja tarkkaavaisuus liikenteessä
5. Tarkkaamattomuus liikenteessä –oppitunti

Matemaattiset laskutehtävät

6. Tilannenopeus, turvaväli ja nopeusrajoitusten perustelut
7. Matka-aika ja ohittamisen tarpeellisuus

Käyttäytymiseen vaikuttaminen

8. Ryhmäpaine ja matkustajana toimiminen
9. Peilaus (oman käyttäytymisen peilaus)
10. Ennakoitu katumus

Muut liikenneturvallisuusteemaiset oppituntisisällöt

11. Jalankulun, pyöräilyn, sähköisillä liikkumisvälineillä ja pimeällä liikkumisen säännöt
12. Toiminta liikenneonnettomuudessa ja ensiapuohjeet
13. Kartta lähiympäristön vaaranpaikoista
14. Päihdeilmiö –oppitunti
15. Sähköpotkulaudalla liikkumisen turvallisuus

Kestävän liikkumisen toimintamallikortit

16. Tulevaisuuden liikenne: tulevaisuuden liikkumisväline
17. Tulevaisuuden liikenne: tulevaisuuden liikennejärjestelmä
18. Kirjoitustehtävä: Vastuu ilmastosta
19. Ilmastotekoja
20. Oman oppilaitoksen piha-alueen suunnittelu

Yleisohjeita toimintamallikorttien käyttöön

- Toimintamallikorteissa esitetyt ajat ovat arvioita, joihin vaikuttavat opiskelijoiden määrä / ryhmien koot, opiskelijoiden aktiivisuus mm. keskusteluihin ja kuinka yksityiskohtaisesti tehtäviä ja niihin usein liittyviä jälkikeskusteluja kysymyksineen käydään läpi.
- Toimintamallikorteissa esitetyt ajat on arvioitu tehtävän suorittamiseen, johon ei sisälly tehtävän valmistelut ja tehtäviin tutustuminen.
- Opettajien on hyvä tutustua toimintamallikorttien sisältöön etukäteen ennen oppituntia ja käydä läpi korteissa mahdollisesti olevat linkit lisämateriaaleihin. Tehtävien suorittamiseen saattaa liittyä myös materiaaleja, jotka kannattaa huomioida tehtävien valmistelussa.
- Osassa toimintamallikorteista on ohjeistettu, missä viestintäkanavassa tehtävän suorittamisesta voi halutessaan viestiä. Viestinnän avulla voidaan kertoa laajemmin liikenneturvallisuuuteen ja kestävään liikkumiseen liittyvistä huomioista ja asioista. Jos esimerkiksi opiskelija viestii tehtävän suorittamisesta ja näkökulmista omassa sosiaalisessa mediassaan tai liittyy koulun sosiaalisen median kanavan omaan julkaisuunsa, voi viestinnän kautta asia saada hyvin näkyvyyttä opiskelijoiden keskuudessa.
- Osassa toimintamallikortteja on hyödynnetty Liikenneturvan aineistoja. Liikenneturvan aineistoja ja linkitettyjä nettisivuja voidaan Liikenneturvan taholta päivittää, joten tässä kirjattujen toimintamallikorttien sisällössä voi olla poikkeavuutta Liikenneturvan aineistoon nähden. Työssä käytetyt Liikenneturvan aineistot on poimittu tähän työhön joulukuussa 2024.

Liikenneturvallisuuden toimintamallikortit

Tarkkaamattomuus

1. Tarkkaamattomuustehtävät, sivu 1/2

Kiinnitetään huomiota tarkkaamattomuuteen liikenteessä. Tehtävien tavoitteena on hoksauttaa opiskelijoita siitä, että aivot eivät voi tehdä kahta asiaa yhtä aikaa, kuten keskittyä puhelimen katsomiseen ja liikenteeseen. Aluksi suoritetaan tehtävä ja sen jälkeen keskustellaan havainnoista. Vaihtoehtoiset suoritustavat:

1. Pallonheitto

- Tarvittava materiaali: pallo, puhelin
- Kopitellaan palloa yksin tai pareittain aluksi ilman häiriötekijöitä. Tämän jälkeen opiskelija kirjoittaa kännykällä ennakkoon sovitun viestin kopittelun yhteydessä.

2. Jalankulkijan pujottelurata

- Rakennetaan yksinkertainen pujottelurata/sokkelo esim. maalarinteipistä. Rata kävellään kahteen kertaan. Molempien kertojen suoritus aika mitataan, ja lopuksi vertaillaan aikoja keskenään.
- Ensimmäisellä kerralla opiskelija vain kävelee radan läpi. Toisella kierroksella opiskelija kirjoittaa kännykällä tai kynällä paperille ennakkoon sovitun viestin kävellessään. Aika pysäytetään, kun rata on kävelty loppuun saakka.

Aika: Pallonheitto yli 30 min, jalankulkijan pujottelurata yli 30 min

Tarvittavat materiaalit:

pallo, maalarinteippi, puhelin tai muistiinpanovälineet, ajanottolaite

Oppiaineet ja tutkinnon osat:

esim. psykologia, terveystieto, yhteiskunta- ja työelämäosaaminen

Viestintäkanavat:

sosiaalinen media

Lähde: Ramboll, Sitowise ja

[Liikenneturva](#)

1. Tarkkaamattomuustehtävät, sivu 2/2

Lopuksi verrataan aikoja ja keskustellaan havainnoista:

- Kuinka häiriötekijät vaikuttivat tehtävän suorittamiseen? Mikä oli vaikeaa?
- Onko sinulla kokemuksia vastaavanlaisista tilanteista liikenteessä?
- Mitä kaikkea keskittymisen herpaantumisen myötä voi liikenteessä mennä ohi huomaamattasi?
- Mitä voisit tehdä vähentääksesi omaa tarkkaamattomuuttasi erilaisia häiriötekijöitä mukaan ottaen (esim. viestin kirjoittaminen kännykällä)?
- Mitä muille voi aiheutua tarkkaamattomasta ajamisesta? Mitä itsellesi voisi aiheutua?
- Onko puhelimen käyttö aivan välttämätöntä liikenteessä ollessa?
- Mitä voisit tehdä vähentääksesi omaa tarkkaamattomuuttasi?

Teeman käsittely voi sisältää myös puhelimetoman päivän.

2. Tarkkaamattomuusvideot, sivu 1/2

Tehtävän tavoitteena on hoksauttaa opiskelijoita siitä, että aivot eivät voi tehdä kahta asiaa yhtä aikaa. Keskittyminen liikenteeseen kärsii, jos samaan aikaan tekee muita asioita. Käsitellään tarkkaamattomuusteemaa videoiden ja keskustelun avulla.

Aluksi katsotaan aluksi 3-5 lyhyttä kampanjavideota tarkkaamattomuudesta. Opettaja/ohjaaja valitsee sopivat:

- [Liikenneturva: Kun ajat, aja](#)
- [Rådet for Sikker Trafik \(Norjalainen\): Kør bil, når du kører bil - "Tag posen af"](#)
- [Rådet for Sikker Trafik: Teenager i trafikken](#)
- [AAA: Distracted Teens Crash Causation](#)
- [National Geographic: Walking While Texting](#)

Aika: yli 30 min

Tarvittavat materiaalit:
laitteet videoiden
katsomiseen

Oppiaineet ja tutkinnon osat:
esim. psykologia, terveystieto,
matematiikka, yhteiskunta- ja
työelämäosaaminen

Lähde:
[Liikenneturva](#), Rådet for Sikker
Trafik, AAA, National
Geographic, Ramboll ja
Sitowise

2. Tarkkaamattomuusvideot, sivu 2/2

Videoiden katsomisen jälkeen keskustellaan nuorten omista kokemuksista ja videoiden herättämistä ajatuksista. Keskustelut voidaan käydä myös pienryhmissä.

Kysymyksiä keskustelun tueksi:

- Minkälaisia omakohtaisia kokemuksia opiskelijoilla on tarkkaamattomuudesta?
- Onko liikenteessä keskittymisen herpaantuminen yleistä opiskelijoiden mielestä?
- Miten nuorten huoltajat tai kaverit käyttävät kännykkää liikenteessä?
- Mitä muille voi aiheutua tarkkaamattomasta ajamisesta? Mitä itselle voisi aiheutua?
- Kannattaako matkustajan puuttua kuljettajana toimivan huoltajan tai kaverin kännykän käyttöön autossa?
- Onko puhelimen käyttö aivan välttämätöntä liikenteessä ollessa?
- Mitä voisit tehdä vähentääksesi omaa tarkkaamattomuuttasi?

3. Ajatuksiani tarkkaamattomuudesta liikenteessä, sivu 1/2

Tehtävän tavoitteena on hoksauttaa opiskelijoita siitä, että aivot eivät voi tehdä kahta asiaa yhtä aikaa. Keskittyminen liikenteeseen kärsii, jos samaan aikaan tekee muita asioita. Harjoituksessa katsotaan kolme tarkkaamattomuutta käsittelevää videota, joissa teemaa katsotaan eri näkökulmista. Videoiden katsomisen jälkeen aiheesta keskustellaan pienryhmissä ja luokan kesken.

- Jaa opiskelijat pareiksi tai pienryhmiin. Jokainen pienryhmä tarvitsee älylaitteen, jolla voi katsoa videoita YouTubesta.
- Pyydä opiskelijoita katsomaan alle linkatut tarkkaamattomuutta liikenteessä käsittelevät Liikenneturvan videot.
- Ohjaa opiskelijoita videoita katsoessa miettimään videota kahdesta näkökulmasta: mitä tietoa tarkkaamattomuudesta liikenteessä kukin video antaa ja mikä videoista puhuttelee itseä eniten.
- [Kun ajat, aja –kampanjavideo](#)
- [Animaatio tarkkaamattomuudesta](#)
- [YouTube-vaikuttajaryhmä Justimuksen video snäppäämisestä ajon aikana](#)

Aika: yli 30 min

Tarvittavat materiaalit:

laitteet videoiden katsomiseen

Oppiaineet ja tutkinnon osat:

esim. psykologia, terveystieto, yhteiskunta- ja työelämäosaaminen

Lähde:

[Liikenneturva](#)

3. Ajatuksiani tarkkaamattomuudesta liikenteessä, sivu 2/2

Apukysymyksiä pienryhmäkeskusteluun:

- Mikä videoista oli kiinnostavin ja miksi?
- Minkälaisia ajatuksia videot herättivät?
- Mikä videoista viestii mielestäsi parhaiten tarkkaamattomuutta liikenteessä?
- Näetkö itse usein liikenteessä puhelimesta johtuvia vaaratilanteita?

Harjoitus puretaan keskustelemalla koko ryhmän kanssa lopuksi seuraavien kysymysten avulla:

- Minkä vuoksi kännykän käyttö liikenteessä lisää riskiä joutua onnettomuuteen?
- Mitkä muut asiat puhelimen lisäksi voivat aiheuttaa tarkkaamattomuutta liikenteessä?

Lopuksi opiskelijat voi ohjata pohtimaan seuraavia kysymyksiä vielä itsenäisesti:

- Miten itse käytät kännykkää liikenteessä?
- Miten omaa käyttäytymistä on mielestäsi järkevintä lähteä muuttamaan? Miten itse opit uusia tapoja ja rutiineja?
- Minkälaisen lupauksen voisit tehdä itsellesi omien tapojen parantamiseksi seuraavan 30 päivän ajalle?

Lisäohjeita: [Ajatuksiani tarkkaamattomuudesta liikenteessä - Liikenneturva](#)

4. Kiperä kävely - kännykän käyttö ja tarkkaavaisuus liikenteessä, sivu 1/3

Harjoituksen tavoitteena on auttaa opiskelijoita huomaamaan omakohtaisesti, kuinka useamman asian samanaikainen tekeminen vaikuttaa keskittymiskykyyn. Tarkoituksena on, että opiskelijat ymmärtävät, kuinka liikenneympäristössä voi syntyä vaaratilanteita, jos katse ja ajatukset eivät ole liikenteessä. Harjoitus lisää myös ymmärrystä siitä, ettei kännykän käyttäminen ole turvallista liikenteessä.

Alkuvalmistelut:

1. Etsi sopiva tila kävelyreittiä varten. Kävelyn voi suorittaa esimerkiksi luokan tai salin reunoja pitkin. Reitin voi myös teipata lattiaan.
2. Tee muutama kirjainkortti, jossa lukee isolla jokin kirjain.
3. Tulosta muutama liikennemerkki, esim. [Suojatie](#), [Pyörätie](#), [Jalkakäytävä](#) ja [Kärkikolmio](#)

Aika: yli 30 min

Tarvittavat materiaalit:

tulostetut
liikennemerkkikortit, piirretyt
kirjainkortit, maalarinteippi,
ajanottoaite,
muistiinpanotaulu

Oppiaineet ja tutkinnon osat:

esim. psykologia, terveystieto,
yhteiskunta- ja
työelämäosaaminen

Lähde:

[Liikenneturva](#)

4. Kiperä kävely - kännykän käyttö ja tarkkaavaisuus liikenteessä, sivu 2/3

Tehtävän toteutus

1. Jaa opiskelijoille roolit. Tehtävän suoritukseen tarvitaan: kolme vapaaehtoista kävelijää, yksi ajanottaja, yksi kirjainkortin näyttäjä, muutama liikennemerkkin näyttäjä (HUOM! Vain yksi liikennemerkki näytetään/ kävelykierros), yksi opiskelija, joka merkitsee taululle suoritusajat (häiriötön suoritus ja suoritus häiriön kanssa). Muut opiskelijat toimivat tarkkailijoina ja laskevat, kuinka monta sanaa kävelijä keksi
2. Ohjeista kävelijät kävelemään reitti mahdollisimman nopeasti. Ajanottaja ottaa ylös kunkin kävelijän kävelyajan ja merkitsijä merkitsee sen taululle ylös.
3. Toisen kävelykierroksen aikana kävelijän tehtäviä lisätään. Hänen tulee kävellä reitti edelleen mahdollisimman nopeasti. Kävelijälle näytetään kirjainkorttia ja liikennemerkkiä radan eri puolilta. Kirjainkortti näytetään heti radan alussa. Kävelijän tehtävänä on keksiä ja sanoa ääneen mahdollisimman monta kyseisellä kirjaimella alkavaa sanaa. Reitin lopuksi kävelijän tulee kertoa, mikä liikennemerkki hänelle näytettiin.
4. Kävelyn päätteeksi suoritus aika ja keksittyjen sanojen määrä merkitään taululle.
5. Lopuksi vertaillaan tuloksia.

4. Kiperä kävely - kännykän käyttö ja tarkkaavaisuus liikenteessä, sivu 3/3

Loppukeskustelu

Käy lopuksi opiskelijoiden kanssa loppukeskustelu seuraavien kysymysten avulla.

- Oliko kävelijöiden mielestä useamman asian samanaikainen tekeminen haastavaa? Mikä oli vaikeinta? Mistä haastavuus johtui?
- Miten harjoitus liittyy liikenteessä liikkumiseen?
- Mitkä kaikki asiat voivat vaikuttaa keskittymisen herpaantumiseen liikenteessä?
- Onko kännykän käyttäminen liikenteessä yleistä?
- Mitä kaikkea voi jäädä liikenteessä huomaamatta, jos katsoo kännykkää?
- Oletko joutunut läheltä piti -tilanteeseen katsottuasi kännykkää?
- Mikä auttaa keskittymään liikenteeseen?

5. Tarkkaamattomuus liikenteessä -oppitunti, sivu 1/2

Oppitunti koostuu kolmesta osiosta, joiden tavoitteena on perehdyttää opiskelijat tarkkaamattomuuden käsitteeseen ja sen vaikutuksiin liikenteessä hyödyntäen eri menetelmiä. Opiskelijat pääsevät keskustelun ohella omakohtaisesti kokeilemaan kahden tai useamman asian samanaikaista tekemistä, mikä syventää ymmärrystä tarkkaamattomuuden vaikutuksista liikenneympäristössä. Keskustelu puhelimen / digitaalisten laitteiden käytöstä auttaa osallistujia hahmottamaan, miten ne vaikuttavat omaan havainnointiin ja reagointikykyyn.

1) Mietitään, mitä tarkkaamattomuus on, miten se näkyy liikenteessä ja miten se vaikuttaa liikennekäyttäytymiseen sekä liikenneturvallisuuteen.

- Käydään läpi tarkkaamattomuuden käsite ja millä tavoilla tarkkaamattomuus vaikuttaa liikenneturvallisuuteen. Keskustellaan:
  - Käyttääkö opiskelija puhelinta liikenteessä? Miksi?
  - Kuinka paljon ja millä tavoin puhelimen käyttö liikenteessä lisää onnettomuusriskiä?
  - Mitä opiskelija tekee liikenteessä liikkumisen aikana? Onko omia kokemuksia tarkkaamattomuuteen liittyvistä tapahtumista ja tilanteista?

Aika: 15-45 min (aikaan vaikuttaa mm., kuinka monta osiota käsitellään)

Tarvittavat materiaalit:
tulostetut tehtävät

Oppiaineet ja tutkinnon osat:
esim. psykologia, terveystieto, yhteiskunta- ja työelämäosaaminen

Lähde: Liikenneturva ja Eija Honkanen:
[Liikennekasvatuksen toteuttaminen toisen asteen ammatillisessa perustutkinto-koulutuksessa](#)

5. Tarkkaamattomuus liikenteessä -oppitunti, sivu 2/2

2) Tehdään seuraavat tehtävät (HUOM! Tulosta tehtäväkortit valmiiksi):

- Tarkkaamattomuustesti [Kun ajat, aja - tarkkaamattomuustesti](#)). Keskustellaan yhdessä tai pienryhmissä, kuinka vaikea on tehdä kahta asiaa yhtä aikaa.
- Teetätetään ryhmätehtävänä vuorotellen [tarkkaavaisuuslabyrintti](#)
- Tehdään yhdessä tietovisa tarkkaamattomuudesta: [Kun ajat, aja - tietovisa](#) ja käydään läpi tietovisan kysymykset.

3) Pohditaan erilaisten laitteiden käytön vaikutusta liikenteessä liikkumiseen, havainnointiin ja reagointiin. Kysymyksiä keskustelun tueksi:

- Mitkä muut asiat kuin puhelimen käyttö voivat vaikuttaa tarkkaamattomuuteen liikenteessä ja häiritsevät liikenteessä liikkumista? (Esim. navigaattorin käyttö, kanssamatkustajat, musiikin/podcastin kuuntelu, ruoan/juoman nauttiminen, tavaroiden etsiminen, väsyneenä ajaminen.)
- Mitataan, miten kauan yhden viestin tai sosiaalisen median julkaisun lukeminen vie aikaa. Miten pitkän matkan siinä ajassa etenee autolla, jos liikkuu eri nopeuksilla: 30 km/h, 50 km/h, 80 km/h, 100 km/h. Mitä liikenteessä voi tapahtua tuossa ajassa taajamassa (30 km/h ja 50 km/h nopeudet) tai maantiellä (80 km/h ja 100 km/h nopeudet)?
- Mietitään, miten tämä vaikuttaa liikennekäyttäytymiseen ja liikenneturvallisuuteen.
- Mitä kukin voi tehdä tarkkaavaisuuden lisäämiseen liikenteessä.
- Keskustellaan jokaisen omasta lupauksesta yrittää välttää puhelimen käyttöä liikenteessä.

Matemaattiset laskutehtävät

6. Tilannenopeus, turvaväli ja nopeusrajoitusten perustelut, sivu 1/2

Tehtävien tavoitteena on lisätä ymmärrystä tilannenopeuksien ja turvavälien vaikutuksista liikenneturvallisuuden matemaattisten laskujen, keskustelun ja oman pohdinnan avulla.

Opettaja valitsee sopivat tehtävät seuraavista:

- Selvitetään, mitkä tekijät vaikuttavat ajoneuvon pysähtymismatkaan.
- Lasketaan nopeuden nostamisen vaikutukset reaktio-, jarrutus- ja pysähtymismatkaan. Opetellaan nopeuden yksikkömuunnokset (m/s, km/h).
- Huomioidaan laskuissa nopeuden noston vaikutus erityisesti jarrutusmatkaan (2 x nopeus = 4 x jarrutusmatka) ja pohditaan neljänneksen nopeuden laskun merkitystä jarrutusmatkan puoliutumiseen. Asian voi todentaa näyttämällä Liikenneturvan videon [Jarrutusmatkan puolittaminen](#).
- Lasketaan pysähtymismatkoja eri nopeuksilla ja kitkakertoimilla ja mietitään, mikä merkitys niillä on liikenneturvallisuuteen.
- Lasketaan riittävä turvaväli muihin tienkäyttäjiin, perustellaan etäisyys
  - nopeuksissa 30 km/h, 40 km/h, 50 km/h, 60 km/h, 80 km/h, 100 km/h
  - jalankulkijana, polkupyöräilijänä, sähköpotkulautailijana, mopoilijana, autoilijana

Aika: 45 min +

Tarvittavat materiaalit:

laitteet videoiden katsomiseen, tarvikkeet laskutoimituksiin

Oppiaineet ja tutkinnon osat:

esim. matematiikka, fysiikka, matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen

Lähde: Liikenneturva ja

Eija Honkanen:

[Liikennekasvatuksen toteuttaminen toisen asteen ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa](#)

6. Tilannenopeus, turvaväli ja nopeusrajoitusten perustelut, sivu 2/2

- Keskustellaan turvavälin merkityksestä ja reaktioajasta/-matkasta sekä nopeuden osuudesta. Alustuksena ja edellisten laskujen yhteenvetona voi käyttää Liikenneturvan videota [Turvavälin arvioiminen ja vaikutus](#).
- Pyydetään opiskelijaa pohtimaan ja arvioimaan omaa käyttäytymistään liikenteessä, esimerkiksi nopeusrajoitusten ja turvavälien noudattamista sekä muiden huomioonottamista.

7. Matka-aika ja ohittamisen tarpeellisuus

Tehtävien tavoitteena on lisätä opiskelijoiden ymmärrystä ohitustilanteiden turvallisuudesta. Tehtävissä selvitetään laskemalla ajan kulumisen eri matkoilla ja nopeuksilla ja pohditaan ohittamisen tarpeellisuutta sekä ohitusnäkemää.

- Lasketaan, paljonko aikaa kuluu enemmän, jos nopeus on eri pituisilla matkoilla (5 km, 10 km, 100 km):
  - 40 km/h sijaan 30 km/h,
  - 60 km/h sijaan 50 km/h,
  - 100 km/h sijaan 80 km/h.
- Pyydetään opiskelijaa miettimään ja kertomaan, mitä tekisi edellä mainituissa tilanteissa saavutetulla ”ajansäästöllä”.
- Keskustellaan ohittamisesta ja sen tarpeellisuudesta. Alustuksena voi käyttää Liikenneturvan videota [Näin ohitat turvallisesti](#).
- Lasketaan, paljonko on ohitusmatka, jos ajoneuvojen nopeuserot ovat 10 km/h ja 20 km/h nopeuksissa 60 km/h, 80 km/h ja 100 km/h.
- Määritellään tarvittava ohitusnäkemä edellä olevissa tapauksissa.

Aika: 45 min

Tarvittavat materiaalit:
tarvikkeet laskutoimitukseen

Oppiaineet ja tutkinnon osat:
esim. matematiikka, fysiikka,
matemaattis-
luonnontieteellinen
osaaminen

Lähde: Liikenneturva ja
Eija Honkanen:

[Liikennekasvatuksen
toteuttaminen toisen asteen
ammattillisessa perustutkinto-
koulutuksessa.](#)

Käyttäytymiseen vaikuttaminen

8. Ryhmäpaine ja matkustajana toimiminen

Tavoitteena on auttaa opiskelijoita ymmärtämään, mitä ryhmäpaine tarkoittaa ja miten voi vaikuttaa kuljettajan toimintaan positiivisesti ollessa matkustajan roolissa. Seuraavien linkkien alla on valmiita toteutusmenetelmiä ryhmäpaineeseen ja matkustajana toimimiseen liittyen.

Opettaja valitsee sopivat tehtävät seuraavista:

- Opetuskäyttöön laadittuja tositapahtumiin perustuvia onnettomuustarinoita ja lehti uutisiin liittyvä tehtävä purkuohjeineen:
<https://www.liikenneturva.fi/opetusmateriaalit/onnettomuustarinat/#13343997>
- Valintatunneli-harjoitus on arkielämän päivittäisten valintojen turvallisuuden ja syiden pohdintaan liittyvä harjoitus, ohje menetelmän käyttöön:
<https://www.liikenneturva.fi/opetusmateriaalit/valintatunneli/#13343997>
- Väittelytehtävä: Mikä valintojamme ohjaa?:
<https://www.liikenneturva.fi/opetusmateriaalit/mika-valintojamme-ohjaa-vaittelytehtava/#13343997>
- Kaveriporukan vaikutus liikennekäyttäytymiseen, video ryhmäpaineesta ja aiheen keskusteluohjeet: <https://www.liikenneturva.fi/opetusmateriaalit/video-ryhmapaineesta-keskusteluohjeet/#13343997>

Aika: yli 30 min (tehtävä)

Tarvittavat materiaalit:

laitteet videoiden katsomiseen, tarvikkeet laskutoimituksiin

Oppiaineet ja tutkinnon osat:

esim. psykologia, terveystieto, yhteiskunta- ja työelämäosaaminen, äidinkieli, viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen

Lähde:

Liikenneturva

9. Peilaus (oman käyttäytymisen peilaus), sivu 1/2

Peilaus-tehtävän tavoitteena on tuoda esiin erilaisia nuorten liikennekäyttäytymiseen vaikuttavia seikkoja. Harjoituksen avulla opiskelijat oppivat tunnistamaan mahdollisia omia riskikäyttäytymiseen vaikuttavia harhakäsityksiä sekä joukkoharhoja.

1. Opettaja valitsee opiskelijoiden ikään sopivan kysymyssarjan. Kysymyssarjoissa on kaksi osaa. Ensimmäisessä osassa kysytään opiskelijoiden omasta toiminnasta; toisessa osassa kysytään, miten opiskelija ajattelee ikätovereidensa toimivan. Opiskelijoiden ei siis tarvitse tietää varmaksi, miten heidän ikätoverinsa toimivat. Tämä mahdollistaa sosiaalisen harhakäsityksen tarkastelun seuraavissa osioissa. Sosiaalisella harhakäsityksellä tarkoitetaan väärää uskomusta tai yleistä käsitystä, joka ei perustu todellisuuteen, mutta vaikuttaa ihmisten liikennekäyttäytymiseen. Sosiaalisesta harhakäsityksestä ei kannata puhua ennen harjoituksen toteuttamista, ettei tieto vaikuta nuorten vastauksiin.
2. Jaa opiskelijoille valitsemasi kysymyssarja, johon opiskelijat vastaavat.
3. Kerää täytetyt vastauslomakkeet, sekoita ja jaa täytetyt lomakkeet takaisin sattumanvaraisessa järjestyksessä opiskelijoille (tällöin kukaan ei tiedä, kenen lomake on kyseessä).

Aika: yli 30 min

Tarvittavat materiaalit:

[kysymyssarja](#) tulostettuna (1 kpl/ opiskelija),
muistiinpanotaulu

Oppiaineet ja tutkinnon osat:

esim. psykologia, yhteiskunta-
ja työelämäosaaminen

Lähde:

[Liikenneturva](#)

9. Peilaus (oman käyttäytymisen peilaus), sivu 2/2

4. Taululle tai sähköiseen järjestelmään muodostetaan kysymyspareista jakaumat sekä oman toiminnan osalta, että arviosta muiden käyttäytymisen osalta.
  5. Kun kysymykset on käyty läpi, jaetaan opiskelijat pienryhmiin. Pienryhmissä pohditaan alla olevia kysymyksiä. Vastaukset kirjataan papereille mahdollisimman näkyvästi (yksi vastaus/paperi). Lopuksi vastaukset voidaan koota taululle ja käydä keskustellen läpi.
    - Mistä johtuu, että ihmiset luulevat tekevän asioita toisin kuin he itse?
    - Mistä johtuu, että ihmiset luulevat tekevän asiaa toisin, kuin todellisuudessa tapahtuu?
    - Miten väärät luulot vaikuttavat omaan käyttäytymiseen?
    - Mitä omassa luokassa/yhteisössä voidaan tehdä, ettei harhakäsityksiä syntyisi?
- Lisäohjeita: [Liikenneturvan opetusmateriaalit, Peilaus](#)

10. Ennakoitu katumus, sivu 1/2

Harjoituksen tarkoituksena on pohtia tarkkaamattomuuden seurauksia liikenteessä ja käydä läpi niiden herättämiä ajatuksia.

1. Luetaan **onnettomuustarina**, jossa kännykän käyttö on synnä onnettomuuteen:

”Jere, Matti ja Janina ajelevat perjantai-iltana hämärän aikaan Jeren isän Bemarilla. Jere ajaa. Takapenkillä oleva Matti vaatii Jereä etsimään Spotifysta parempaa kuunneltavaa. Autossa olevien huomio on kiinnittynyt matkapuhelimen näyttöön, kun rysähtää. Peräänajossa Janina lyö päänsä tuulilasiin. Poliisin tullessa paikalle Janina on jo viety sairaalaan.”

Aika: n. 30 min

Tarvittavat materiaalit:

Viereinen onnettomuustarina

Oppiaineet ja tutkinnon osat:

yhteiskunta- ja

työelämäosaaminen

Lähde ja lisätietoa:

Liikenneturva, [Ennakoitu katumus - Liikenneturva](#)

10. Ennakoitu katumus, sivu 2/2

2. Tarinan lukemisen jälkeen jaetaan ryhmä pienryhmiin. Kukin ryhmä saa oman kysymyksen pohdittavakseen.
  - Miten sinä selität tilanteen poliisille onnettomuuspaikalla? Miltä se tuntuu?
  - Minkälaisia ajatuksia sinulla pyörii mielessäsi, kun olet päässyt aamuyöllä kotiin?
  - Miten kerrot vanhemillesi aamulla, mitä eilen tapahtui? Miltä se tuntuu?
  - Miltä tuntuisi mennä poliisikuulusteluun parin päivän päästä?
  - Miltä tuntuu tavata Janinan vanhemmat, jotka ovat samaan aikaan katsomassa häntä sairaalassa?

3. Heränneet ajatukset kerätään ryhmiltä esimerkiksi taululle kirjaten, ja keskustellaan heränneistä ajatuksista.

Muut liikenneturvallisuusteemaiset oppituntisisällöt

11. Jalankulun, pyöräilyn, sähköisillä liikkumisvälineillä ja pimeällä liikkumisen säännöt

Tavoitteena on kerrata ja muistuttaa opiskelijoita jalankulkijoita, pyöräilijöitä, sähköisillä liikkumisvälineillä kulkijoita sekä pimeällä liikkumista koskevista säännöistä, jotka ovat yhteisiä kaikille liikkujille.

Käydään ohjatusti läpi jalankulun ja pyöräilyn sääntöjä. Materiaalina voidaan hyödyntää esimerkiksi:

- [Liikenneturvan verkkosivut: jalankulku](#), [heijastimen käyttö](#) ja [puhu pimeällä näkymisestä](#)
- [Liikenneturvan verkkosivut: pyöräily](#)
- [Liikenneturvan verkkosivut: sähköpyörä, sähköpotkulauta ja muut kevyet sähköajoneuvot](#)
- [Terve koululainen –sivusto](#)

Läpikäynnin jälkeen kilpaillaan sääntötietämyksestä Liikenneturvan Kahoot-visoilla. Visat on suunnattu yläkoululaisille, mutta sopivat hyvin myös toisen asteen opiskelijoille:

- [Liikenneturvan pyöräilyvisa](#)
- [Liikenneturvan lyhyt pyöräilyvisa](#)
- [Liikenneturvan sähköisten liikkumisvälineiden visa](#)
- [Liikenneturvan näe ja näy pimeällä -visa](#)

Aika: yli 30 min

Tarvittavat materiaalit:

jalankulun ja pyöräilyn säännöt, puhelimet Kahoot-visaan osallistumiseen

Oppiaineet ja tutkinnon osat:

esim. terveystieto, yhteiskunta- ja työelämäosaaminen

Viestintäkanavat:

sosiaalinen media: viestitään niistä säännöistä, jotka tunnettiin kaikkein heikoiten

Lähde: Liikenneturva, UKK-instituutti

12. Toiminta liikenneonnettomuudessa ja ensiapuohjeet

Toiminta liikenneonnettomuudessa

1. Tutustutaan nuorten liikenneonnettomuustilastoihin esimerkiksi [Liikenneturvan verkkosivujen kautta](#). Keskustellaan, millaisia nuorten liikenneonnettomuudet yleisimmin ovat ja mitkä asiat niihin vaikuttavat.
2. Käydään läpi, miten onnettomuustilanteessa tulisi toimia. [Ohjeet pelastustoimi.fi – sivustolla](#)

Ensiapuohjeet

Oppitunti, jossa käydään läpi ensiaputaitoja.

1. Valitaan 1-2 nuorille mahdollista onnettomuustilannetta (esim. mopokolari, pyörällä törmäminen).
2. Pohditaan yhdessä, millaista ensiapua onnettomuustilanteessa tulisi antaa ja harjoitellaan ensiapua. [Ohjeita Punaisen Ristin verkkosivuilla](#).

Aika: n. 30 min / tehtävä

Tarvittavat materiaalit:

tietokone tai puhelin,
ensiapuvälineet

Oppiaineet ja tutkinnon osat:

esim. terveystieto, ensiapu,
yhteiskunta- ja
työelämäosaaminen, viestintä- ja
vuorovaikutusosaaminen

Viestintäkanavat: sosiaalinen
media: nuoret kirjoittavat valmiin
tekstin siitä, miten liikenne-
onnettomuudessa toimitaan

Lähde: Liikenneturva,
Pelastustoimi, Suomen Punainen
Risti

13. Kartta lähiympäristön vaaranpaikoista

Opiskelijat merkitsevät pienryhmissä valmiille kartalle liikenneturvallisuuden kannalta vaaralliset paikat. Kartoituksessa voi käyttää valmista tulostettavaa tai digitaalista karttapohjaa. Merkintä tehdään joko luokkahuoneessa omia kokemuksia muistellen tai kartoitus tehdään pienryhmissä oppilaitoksen ympäristöön jalkautuen.

Tehtävän monipuolisuutta voi lisätä:

- eri symbolein merkitään eri tienkäyttäjille tai eri ikäisille vaaralliset kohteet,
- opiskelijat piirtävät karttapohjan itse.

Jos vaaranpaikat kartoitetaan maastossa, tulee opettajan varmistaa opiskelijoiden turvallisuus. Jos saatavilla on huomioliivit, niitä tulisi käyttää.

Karttojen laatimisen jälkeen opiskelijoiden tunnistamat kohteet käydään yhdessä keskustellen läpi: Miksi kohta on vaarallinen? Kenelle se on vaarallinen? Miten ihmisten tulisi muuttaa käyttäytymistään, jotta kohta olisi turvallisempi? Tulisiko liikenneympäristöä muuttaa jotenkin, jotta kohta olisi turvallisempi?

Aika: 45-90 min

Tarvittavat materiaalit:
tulostettu tai digitaalinen karttapohja, kirjoitusvälineet

Oppiaineet ja tutkinnon osat:
esim. maantiede, yhteiskunta- ja työelämäosaaminen

Viestintäkanavat:
sosiaalinen media

Lähde:
[Kolhuitta kouluun 2](#)

14. Päihdeilmiö-oppitunti, sivu 1/3

Päihdeilmiö-oppitunnin tavoitteena on syventää opiskelijoiden päihteiden käyttöön liittyvää terveysosaamista ja saada heidät pohtimaan päihteiden käyttöä erityisesti sosiaalisesta, kulttuurisesta ja yhteiskunnallisesta näkökulmasta.

Oppitunti koostuu kahdesta osasta. Näiden jälkeen voidaan keskustella päihteiden vaikutuksista liikenteessä liikkumiseen.

Osa 1) Keskustellaan opiskelijoiden kanssa suomalaisten päihteiden käytössä tapahtuneista muutoksista:

- Keskustelu avaa ja konkretisoi päihteiden käytön sosiaalisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia.
- Keskustelu auttaa opiskelijoita ymmärtämään, miksi päihteiden käyttöä säännellään ja mitä yhteiskunnallisia muutoksia päihteiden käytössä on tapahtunut.
- Pedagogisesta näkökulmasta katsaus luo kouluttajalle päihdekysymyksissä myönteistä auktoriteettia.

Aika: 75-90 min + keskustelu
30-45 min

Tarvittavat materiaalit:
tietokone, videotykki ja valkokangas, Päihdeilmiö-esitys (Prezi), fläppi- tai valkotaulu tai sähköinen versio näistä, paperia ja kyniä kaikille opiskelijoille

Oppiaineet ja tutkinnon osat:
esim. terveystieto, yhteiskunta- ja työelämäosaaminen

Lähde ja lisätietoja: Ehyt ry
[Päihdeilmio - opas oppitunnin vetäjälle \(ehyt.fi\)](#)

14. Päihdeilmiö-oppitunti, sivu 2/3

Osa 2) Opiskelijat pohtivat aluksi itsenäisesti tai pareittain omia päihteisiin liittyviä mielikuviaan miellekartan avulla. Tehtävän tarkoituksena on motivoida opiskelijoita tarkastelemaan omia asenteitaan ja tuomaan ne sitten ryhmän yhteiseen käsittelyyn.

- Tämän jälkeen opettaja pohjustaa ryhmäkeskustelun esittelemällä lyhyesti Kouluttajan miellekartan, jossa päihteiden käyttöä lähestytään erilaisista näkökulmista.
- Lopuksi opiskelijoiden miellekartat puretaan yhteisessä keskustelussa.

Päihdeilmiö-oppitunnin jälkeen opiskelijoiden kanssa voidaan keskustella päihteiden vaikutuksista liikenteeseen ja liikkumiseen.

Keskustelun apuna voidaan käyttää seuraavia kysymyksiä:

- Mitä voi seurata päihtyneenä ajamisesta: kuljettajalle, kyydissä oleville, ulkopuolisille?
- Miten alkoholi tai muut huumausaineet vaikuttavat ajokykyyn?
- Päihtyneenä ajaminen on laitonta – mitä siitä seuraa kiinnijääneelle?
- Miksi päihtyneen kyytiin lähteminen on riski?
- Miten voit estää sen, ettei kaveri lähtisi päihtyneenä rattiin?

14. Päihdeilmiö-oppitunti, sivu 3/3

Lisäkysymykset, mikäli jää aikaa:

- Voitko luottaa kuljettajan sanaan ”oon ihan ajokunnossa”?
- Miten toimit, jos kuljettajana toimiva kaverisi on päihtyneenä ja sinun pitäisi mennä auton kyytiin?
- Miten päästä yöllä turvallisesti kotiin syrjäisestäkin paikasta? Auttaisiko ennakointi? Entä voisivatko huoltajat hakea tai luvata maksaa taksin?
- Kaikki tietävät, ettei päihtyneenä saa ajaa. Miksi kuitenkin jotkut ajavat?
- Kaikki tietävät, ettei päihtyneen kyytiin kannata mennä. Miksi silti kyytiin mennään?

15. Sähköpotkulaudalla liikkumisen turvallisuus

Tavoitteena on tutustuttaa opiskelijat sähköpotkulaudalla liikkumisen ohjeistukseen.

1. Tunnin alussa kysellään ja kerrotaan omia kokemuksia sähköisten kulkuvälineiden käytöstä, esimerkiksi läheltä piti –tilanteista tai haastavista ympäristöistä ja tilanteista.
2. Käydään läpi ohjeistus turvalliseen sähköpotkulaudan käyttöön: [Aja oikein – sähköpotkulaudallakin - Liikenneturva](#)
3. Jutellaan sähköpotkulautailun säännöistä opiskelijoidesi kanssa: [Liikenneturva](#)
4. [Liikenneturvan sähköisten liikkumisvälineiden visa](#)
5. Mietitään yhdessä, miten valmista (sosiaalisen median) materiaalia voidaan hyödyntää ja jakaa tietoa muille opiskelijoille.

Aika: n. 30 min

Tarvittavat materiaalit:
Välineet verkkoaineiston lukemiseen

Oppiaineet ja tutkinnon osat:
esim. yhteiskuntaoppi, liikunta, yhteiskunta- ja työelämäosaaminen

Viestintäkanavat:
esim. oppilaitoksen info-tv, sosiaalisen median kanavat, muut oppilaitoksen viestintäkanavat

Lähde: Liikenneturva

Kestävän liikkumisen toimintamallikortit

16. Tulevaisuuden liikenne: tulevaisuuden liikkumisväline, sivu 1/2

Ideoidaan, miten tulevaisuudessa voitaisiin liikkua niin, että siitä ei synny haittavaikutuksia ihmisille tai ympäristölle, tai pohditaan vaikuttamismahdollisuuksia.

Tulevaisuuden liikkumisväline: yksilö- tai paritehtävä

- Ideoi tulevaisuuden liikkumis- tai kuljetusväline ja perustele, mitkä asiat ovat vaikuttaneet sen kehittämiseen. Onko motiivina ollut päästöttömyys tai esim. saatavilla olevien materiaalien niukkuus tai teknologian kehitys?
- Perusteluja varten voit hakea tietoa esimerkiksi uutisartikkeleista, historiasta tai liikenteen tulevaisuuden skenaarioista.
- Päätäkää yhteisesti tai opettajan johdolla, mihin ajankohtaan tulevaisuudessa suunnittelemanne liikennevälineet sijoittuvat. Tarkastellaanko lähitulevaisuutta (noin 5–10 vuoden kuluttua), tai kaukaisempaa tulevaisuutta, eli tilannetta vaikka 20 tai 50 vuoden päästä.
- Toteutustapa yhteisesti tai jokaisen (parin) oman valinnan mukaan. Toteutus voi olla esimerkiksi piirros tai kollaasi A3-paperille tai PowerPoint-esitys.

Aika: 45 min +

Tarvittavat materiaalit:

tiedonhakuvälineet, toteutustavan mukaan esim. materiaalia kollaasin tekemiseen, nauhoitusvälineet

Oppiaineet ja tutkinnon osat:

esim. yhteiskunta- ja työelämäosaaminen, viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen sekä yhteiskuntaoppi

Viestintäkanavat: sosiaalinen media

Lähde ja lisätietoja: Valonia, [Kestävää menoa! Viisasta liikkumista luokassa ja ulkoilmassa – Valonia](#)

16. Tulevaisuuden liikenne: tulevaisuuden liikkumisväline, sivu 2/2

- Valitse jokin seuraavista liikennevälinetyypeistä:
  - logistiikkaan (eli tavarakuljetuksiin) käytettävä liikenneväline
  - joukkoliikenne- tai yhteiskäyttöinen kulkuneuvo
  - yksityinen kulkuneuvo
- Apukysymyksiä ideointiin:
  - Missä kulkuneuvo liikkuu? (tiet, raiteet, vesi, ilma, tai jokin näiden yhdistelmä?)
  - Tarvitseeko kulkuneuvo ihmisen ohjausta?
  - Millä polttoaineella tai käyttövoimalla (kuten esim. sähkö) se kulkee?
  - Mistä materiaaleista se on tehty?
  - Joukkoliikenne- ja yhteiskäyttöisissä kulkuneuvoissa: kuinka käytöstä maksetaan ja miten kulkuneuvon voi ottaa käyttöön? (nykypäivän esimerkkeinä esimerkiksi bussikortit ja mobiilisovellukset)

17. Tulevaisuuden liikenne: tulevaisuuden liikennejärjestelmä, sivu 1/3

Ryhmätehtävän tavoitteena auttaa opiskelijoita pohtimaan sitä, minkälainen tulevaisuuden liikennejärjestelmä voisi olla ja hahmottamaan syitä, miten siihen on päädytty.

Tulevaisuuden liikennejärjestelmä: ryhmätehtävä

- Kuvitelkaa, millainen liikennejärjestelmä on tulevaisuudessa. Liikennejärjestelmä koostuu liikenneväylistä, henkilö- ja tavaraliikenteestä sekä liikennettä ohjaavista järjestelmistä.
- Miettikää, miksi ihmiset liikkuvat ja mihin paikkoihin. Päästäkää mielikuvituksenne valloilleen, mutta perustelkaa, mitkä asiat ovat johtaneet näihin ratkaisuihin. Ovatko esimerkiksi päästöttömyys, materiaalien niukkuus tai teknologian kehitys vaikuttaneet ratkaisuihin? Voitte käyttää tietoa esimerkiksi uutisartikkeleista, historiasta tai tulevaisuuden skenaarioista. Lisätietoa toteutuksesta saa kohdasta a).
- Valitkaa, mihin ajankohtaan liikennejärjestelmä sijoittuu, kuten lähitulevaisuuteen (5-10 vuotta), 20 tai 50 vuoden päähän.
- Valitkaa ryhmässänne ympäristö, jonka tulevaisuudennäkymiä tarkastelette: esimerkiksi suurkaupunki, pieni kaupunki, maaseutu, saaristo tai oma asuinpaikkakunta.
- Valitkaa toteutustapa. Katso tarkemmin kohta b) seuraavalta sivulta.

Aika: 45-90 min

Tarvittavat materiaalit:

tiedonhakuvälineet, toteutustavan mukaan esim. materiaalia kollaasin tekemiseen, nauhoitusvälineet

Oppiaineet ja tutkinnon osat:

esim. yhteiskunta- ja työelämäosaaminen, viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, yhteiskuntaoppi, äidinkieli sekä kuvaamataito

Lähde ja lisätietoja: Valonia, [Kestävää menoa! Viisasta liikkumista luokassa ja ulkoilmassa – Valonia](#)

17. Tulevaisuuden liikenne: tulevaisuuden liikennejärjestelmä, sivu 2/3

a) Tiedonkeruu ja suunnittelu

- Kootkaa ajatuksianne ja taustatutkimuksen tuloksia paperille, vaikkapa ajatuskartan muotoon.
- Valitkaa ryhmässä tai yhteisesti opettajan johdolla, mitä kaikkia näkökulmia tarkastelette.
- Apukysymyksiä näkökulmien valintaan on sivulla 3/3.

b) Rakentakaa valmis tuotos valitsemallanne tavalla. Toteutus voi olla esimerkiksi:

- Kollaasi suurelle paperille, video, podcast, Powerpoint-esitys, lauluesitys.
- Esitelkää valmiit lopputulokset muulle ryhmälle. Projektin tulokset kannattaa koota myös näytille koko oppilaitoksen nähtäväksi.

17. Tulevaisuuden liikenne: tulevaisuuden liikennejärjestelmä, sivu 3/3

Liikenneympäristö:

- Miltä maisema näyttää?
- Miten turvallisuus ja viihtyisyys on huomioitu?
- Millaisia liikenneväyliä kohteessa on kulkuneuvoille ja jalankulkijoille?
- Millainen joukkoliikennejärjestelmä kohteessa on (esim. bussit, raideliikenne, muunlaiset tulevaisuuden ratkaisut)
- Miten logistiikka eli tavarakuljetukset toimivat?

Ihmisten liikkumistottumukset:

- Minne asukkaat liikkuvat ja miten?
- Millaisia töitä tai harrastuksia ihmisillä on ja miten niihin liikutaan?
- Missä ihmiset lomailevat ja miten sinne matkustetaan?

Kestävyyden eri ulottuvuuksia:

- Millä tavalla liikenneratkaisut tukevat päästötöntä liikkumista?
- Miten liikennejärjestelmä edistää ihmisten terveyttä tai kannustaa liikuntaan?
- Miten taataan, että liikkuminen on tasa-arvoista ja kaikkien saatavilla?
- Miten luontoarvoja ja ympäristöä on huomioitu liikenteen suunnittelussa?

18. Kirjoitustehtävä: Vastuu ilmastosta

Tehtävän tavoitteena on, että opiskelijat tutustuvat ilmastonmuutoksen erilaisiin vaikutuksiin kirjoitustehtävän avulla. Tutustu Maailma 2030 -verkkosivustoon ja muuhun syventävään aineistoon opettajan ohjeiden mukaan.

Pohdi tekstissäsi:

- Miten eri tavoin ilmastonmuutos näkyy Suomessa ja omassa elämässäsi?
- Millaisia vaikutuksia sään ääri-ilmiöillä (esim. voimakkaat vesi- ja lumisateet, tulvat, helteet) voi olla liikenteeseen ja liikkumiseen eri liikkumismuodoilla?
- Miten sinä voit toimia ilmastonmuutosta vastaan esimerkiksi liikkumisvalintojesi näkökulmasta?

Kirjoituksessa voi nostaa esiin esimerkiksi seuraavia asioita:

- Ilmastonmuutoksesta johtuvat sään ääri-ilmiöt näkyvät ympäri maailman ja Suomessakin on koettu viime vuosien aikana mm. myrskyjä, tulvia ja helleaaltoja.
- Säätilan ennakoitavuus on vähentynyt ja sään ääri-ilmiöt ovat lisääntyneet. Sään ääri-ilmiöillä on vaikutuksia myös liikenneoloihin ja liikenneturvallisuuteen.

Aika: 45 min

Tarvittavat materiaalit:

tiedonhakuvälineet,
kirjoitusvälineet

Oppiaineet ja tutkinnon osat:

esim. maantiede, äidinkieli,
yhteiskunta- ja
työelämäosaaminen, viestintä- ja
vuorovaikutusosaaminen

Lähde ja lisätietoja:

Ulkoministeriö, [Oppituntehtävät - Maailma 2030](#)

[Ilmastonmuutos uhkaa kehitystä, tehtävän lisätiedot](#)

19. Ilmastotekoja

Katsokaa englanninkielinen video, jolla bangladeshilainen Tahsin kertoo ilmastoaktivismistaan. Pohdi ryhmässä tai parin kanssa: Millaisia asioita Tahsinin aktivismiin kuuluu? Tehdäänkö vastaavaa Suomessa?

Pohtikaa vielä, millaisilla muilla teoilla voi edistää ilmastotoimia. Mitä olisit valmis itse tekemään? Voisitko liikkua eri tavoin kuin nykyisin? Mitä hyötyä saisit siitä? Millaisista asioista olisitte tai ette olisi valmiita luopumaan ilmaston puolesta? Keskustelun yhteenvedon voi koota esimerkiksi kollaasiksi tai digitaaliseksi esitykseksi. Esitelkää lopuksi ajatuksenne muille ryhmille.

Keskustelun tueksi:

- Tahsin on perustanut Lal Sabuj Society -nimisen nuorisoyhdistyksen, joka pyrkii osallistamaan nuoria positiivisen muutoksen tekijöiksi. Yhdistyksen kautta hän muun muassa edistää pyöräilyä ja tietoisuutta ympäristönsuojelusta. Samalla tuetaan sukupuolten tasa-arvoa.
- Tahsin tuottaa journalistista materiaalia nostatakseen epäkohtia esiin. Hän myös järjestää koulutuksia nuorille ilmastonmuutokseen liittyvästä mobiilijournalismista.
- Tahsin istuttaa puita, järjestää siivoustapahtumia, edistää kertakäyttömuovin käytön vähentämistä ja kannustaa kaikkia toimimaan ilmaston puolesta.

Aika: 45 min

Tarvittavat materiaalit:

laite videon katseluun, muistiinpanovälineet, materiaalit toteutustavan mukaan (esim. askartelutarvikkeet kollaasin tekemiseen)

Oppiaineet ja tutkinnon osat:

esim. maantiede, yhteiskuntaoppi, terveystieto, yhteiskunta- ja työelämäosaaminen, viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen

Lähde ja lisätietoja: Ulkoministeriö, [Ilmastonmuutos uhkaa kehitystä: Tehtävien lisätiedot opettajalle - Maailma 2030](#)

20. Oman oppilaitoksen piha-alueen suunnittelu

Annetaan tehtäväksi opiskelijoille suunnitella oman oppilaitoksen piha-alue, joka tukee opiskelumatkan turvallisuutta ja kestävillä kulkumuodoilla kulkemista.

Huomioitavia näkökulmia voivat olla esimerkiksi:

- Sujuvat ja turvalliset kulkureitit kävelijöille ja pyöräilijöille.
- Laadukkaat ja hyvin sijoitetut ja lukumäärällisesti riittävät pyöräpysäköintipaikat opiskelijoille ja opettajille
- Pysäköintialueiden sijoittelu: missä sijaitsee pyöräpysäköinti, mopopysäköinti, opiskelijoiden ja henkilökunnan pysäköinti, vieraiden pysäköintipaikat.
- Missä joukkoliikenteen tai koulukuljetusten pysäkit sijaitsevat.
- Mihin huoltajat tai muut kyyditsijät jättävät opiskelijat ja mistä noutavat? Voiko paikka sijaita hieman kauempana oppilaitoksesta, jotta ennen ja jälkeen opiskelupäivän saa liikuntaa?

Toteutustapoja on esimerkiksi piirroksat karttapohjalle, havainnekuvat, pysäköintialueiden ja ajoväylien mitoituskuvat, kollaasit. Lopputulokset esitellään muille opiskelijoille ja niistä keskustellaan.

Aika: 45-90 min

Tarvittavat materiaalit:

materiaalit lopputuloksen mukaan, karttakuva oppilaitoksesta ja sen ympäristöstä

Oppiaineet ja tutkinnon osat:

esim. maantiede, kuvaamataito, yhteiskunta- ja työelämäosaaminen, viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen

Viestintäkanavat: tuotoksia voidaan julkaista sosiaalisessa mediassa tai kiinnittää oppilaitoksen seinille.

Hankkeen jatkotoimenpiteet

- 1) Jakakaa materiaali edelleen oppilaitoksenne / kuntienne 2. asteen opettajille.
- 2) Sopikaa oppilaitoskohtaisesti materiaalin käyttämisestä oppituntien sisältönä.
- 3) Kirjatkaa materiaalin hyödyntäminen lukuvuoden suunnitelmaan.
- 4) Välittäkää materiaali tiedoksi nuorisotoimeen sekä yläkoulun opettajille.
- 5) Linkittäkää materiaali oppilaitoksen / kunnan nettisivuille. Materiaalit löytyvät seuraavalta sivustolta:
<https://www.traficom.fi/fi/liikenne/liikennejarjestelma/liikkumisen-ohjaus-ja-valtionavustukset?toggle=Vuosi%202024>
- 6) Kartoittakaa oppilaitoksessa / kunnassa aineistoa hyödyntäneiden määrä lokakuussa 2025. Teille tulee marraskuussa erillinen kysely aineistoa hyödyntäneiden määrästä.